

ด่วนที่สุด

ที่ สน ๐๐๑๘.๑/ว

๑๖๐๕

ศาลากลางจังหวัดสกลนคร

ถนนศูนย์ราชการ สน ๔๗๐๐๐

มิกุนายน ๒๕๖๓

เรื่อง ข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดิน กรณีการสอบสวนการบุกรุกที่หรือทางสาธารณประโยชน์

เรียน นายอำเภอ ทุกอำเภอ

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือกรมการปกครอง ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๑๓๕๐๕ จำนวน ๑ ชุด
ลงวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๖๓
๒. สำเนาหนังสือสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ด่วนที่สุด ที่ ผผ ๑๐/๙๗๔ จำนวน ๑ ชุด
ลงวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๖๓
๓. สำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๐๐๐๓ จำนวน ๑ ชุด
ลงวันที่ ๓ มกราคม ๒๕๖๑
๔. สำเนาหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๑๙๒๓๓ จำนวน ๑ ชุด
ลงวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๕๙

ด้วยจังหวัดสกลนครได้รับแจ้งจากกรมการปกครองและสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินว่า ที่ผ่านมาได้รับเรื่องร้องเรียนจำนวนมากเกี่ยวกับการบุกรุกที่หรือทางสาธารณประโยชน์ โดยพบว่า การสอบสวนเกี่ยวกับการบุกรุกที่หรือทางสาธารณประโยชน์ของอำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยังมีได้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน และบางกรณียังปฏิบัติไม่สอดคล้องกับกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะในเรื่องการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน องค์ประกอบและส่วนได้เสียของคณะกรรมการสอบสวน การคัดค้านหรือโต้แย้งคณะกรรมการสอบสวน การดำเนินการสอบสวนข้อเท็จจริง การสอบปากคำพยานบุคคลที่เกี่ยวข้อง การเปิดโอกาสให้คู่กรณีได้รับทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอ และสามารถโต้แย้งหรือแสดงพยานหลักฐานของตนได้ และการแจ้งสิทธิอุทธรณ์ หรือโต้แย้งแก่คู่กรณี ซึ่งผู้ตรวจการแผ่นดิน (นายสมศักดิ์ สุวรรณสุจริต) มีความเห็นว่า การตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประวัติ ความเป็นมา ขอบเขตหรือแนวเขตของที่ดิน สภาพปัญหา และสิทธิในที่ดิน ถือเป็นอำนาจหน้าที่ของอำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายและแนวทางปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังถือเป็นการพิจารณาทางปกครอง ซึ่งจะต้องมีหลักเกณฑ์ที่ประกันความเป็นธรรม และมาตรฐานการปฏิบัติราชการที่ไม่ต่ำกว่าที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ดังปรากฏรายละเอียดตามเอกสารสิ่งที่ส่งมาด้วย ๑ - ๒

จังหวัดสกลนครพิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อให้การดำเนินการสอบสวนการบุกรุกที่หรือทางสาธารณประโยชน์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงขอให้อำเภอถือปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายและแนวทางดังต่อไปนี้อย่างเคร่งครัดได้แก่

/๑. พระราชบัญญัติ...

“อยู่บ้าน หยุดเชื้อ เพื่อชาติ”

๑. พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗
 ๒. พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙
 ๓. ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน พ.ศ. ๒๕๕๓
 ๔. ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการสอบสวนเกี่ยวกับการบุกรุกที่ดินหรือทางสาธารณประโยชน์ พ.ศ. ๒๕๓๙
 ๕. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๐๐๐๓ ลงวันที่ ๓ มกราคม ๒๕๖๑
- ทั้งนี้ ให้พิจารณาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานต่าง ๆ อย่างรอบด้าน และคำนึงถึงสิทธิของคู่กรณีทุกฝ่ายด้วย
- จึงเรียนมาเพื่อทราบและพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายพิชิต แร่ทอง)

ปลัดจังหวัดสกลนคร ปฏิบัติราชการแทน
ผู้ว่าราชการจังหวัดสกลนคร

ที่ทำการปกครองจังหวัด
กลุ่มงานปกครอง
โทร ๐๔๒ - ๗๑๑๔๖๑

ด่วนที่สุด

ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๑๓๕๐๕

☒	ป.ค. (7)
☐	พ.ค. ()
☐	ก. ()
☐	นิ.ก. ()

สำนักงานปลัดกระทรวงการเกษตรและสหกรณ์	
เลขที่	1686
วันที่	๒๖ พ.ค. ๒๕๖๓
เวลา	

กรมการปกครอง

ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๒๖ พฤษภาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดิน กรณีการสอบสวนการบุกรุกที่หรือทางสาธารณประโยชน์

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ด่วนที่สุด ที่ ผผ ๑๐/๔๗๔

ลงวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๖๓

จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วยสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งว่า ที่ผ่านมามีเรื่องร้องเรียนจำนวนมากเกี่ยวกับการบุกรุกที่หรือทางสาธารณประโยชน์ โดยพบว่า การสอบสวนเกี่ยวกับการบุกรุกที่หรือทางสาธารณประโยชน์ของจังหวัด อำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังมิได้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน และบางกรณียังปฏิบัติไม่สอดคล้องกับกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะในเรื่องการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนองค์ประกอบและส่วนได้เสียของคณะกรรมการสอบสวน การคัดค้านหรือโต้แย้งคณะกรรมการสอบสวน การดำเนินการสอบสวนข้อเท็จจริง การสอบปากคำพยานบุคคลที่เกี่ยวข้อง การเปิดโอกาสให้คู่กรณีได้รับทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอและสามารถโต้แย้งหรือแสดงพยานหลักฐานของตนได้ และการแจ้งสิทธิอุทธรณ์หรือโต้แย้งแก่คู่กรณี ซึ่งผู้ตรวจการแผ่นดิน (นายสมศักดิ์ สุวรรณสุจริต) มีความเห็นว่า การตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประวัติ ความเป็นมา ขอบเขตหรือแนวเขตของที่ดิน สภาพปัญหา และสิทธิในที่ดิน ถือเป็นอำนาจหน้าที่ของจังหวัด อำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายและแนวทางปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ยังถือเป็นการพิจารณาทางปกครอง ซึ่งจะต้องมีหลักเกณฑ์ที่ประกันความเป็นธรรม และมาตรฐานการปฏิบัติราชการที่ไม่ต่ำกว่าที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

เพื่อให้การดำเนินการสอบสวนการบุกรุกที่หรือทางสาธารณประโยชน์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ กรมการปกครองจึงขอให้จังหวัดกำกับอำเภอให้ถือปฏิบัติตามกฎหมายและแนวทางดังต่อไปนี้อย่างเคร่งครัด ได้แก่ (๑) พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ (๒) พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ (๓) ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน พ.ศ. ๒๕๕๓ (๔) ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการสอบสวนเกี่ยวกับการบุกรุกที่หรือทางสาธารณประโยชน์ พ.ศ. ๒๕๓๙ และ (๕) หนังสือกระทรวงมหาดไทยที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๐๐๐๓ ลงวันที่ ๓ มกราคม ๒๕๖๑ ทั้งนี้ ให้พิจารณาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานต่าง ๆ อย่างรอบด้าน และคำนึงถึงสิทธิของคู่กรณีทุกฝ่ายด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการ

ขอแสดงความนับถือ

(นายธนาคม ใจจิระ)

อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการปกครองท้องที่

ส่วนระบบการปกครองท้องที่

โทร. ๐-๒๖๒๙-๘๓๐๘ - ๑๔ ต่อ ๓๐๓

โทรสาร ๐-๒๖๒๙-๘๓๐๔

ด่วนที่สุด

ที่ ผผ ๑๐/๑๗๖

ผ.๑๖.

๒๖๐๓๓

กรมการปกครอง
เลขรับ 30578
วันที่ 29 เม.ย. 2563
เวลา 12-22
สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

ฝ่ายสาธารณะ
เลขรับที่ 168
วันที่ 1 พ.ค. 63
เวลา
ส่วนราชการ กองการป้องกัน

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ
อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น ๕
๑๒๐ ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง
เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐

๒๗ เมษายน ๒๕๖๓

เรื่อง ข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดิน กรณีการสอบสวนการบุกรุกที่หรือทางสาธารณประโยชน์ตามกฎหมาย
และระเบียบที่เกี่ยวข้อง

เรียน อธิบดีกรมการปกครอง

ส่วนระบบการปกครองท้องถิ่น
เลขรับที่ 152
30 เม.ย. 2563

ด้วยที่ผ่านมา สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับเรื่องร้องเรียนจำนวนมากเกี่ยวกับการบุกรุกที่หรือทางสาธารณประโยชน์ ซึ่งมีประเด็นที่ต้องพิจารณาถึงสิทธิในที่ดินว่า ที่ดินเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน หรือเป็นสิทธิของเอกชน โดยจากการแสวงหาข้อเท็จจริงในหลายกรณีพบว่า จังหวัด อำเภ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาข้อร้องเรียนหรือข้อพิพาทในลักษณะดังกล่าวโดยการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบหรือสอบสวนข้อเท็จจริง หลังจากนั้นคณะกรรมการฯ จะดำเนินการสอบสวนและพิจารณาพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง แล้วจึงมีความเห็นเกี่ยวกับสิทธิในที่ดินว่า ที่ดินเป็นที่หรือทางสาธารณประโยชน์หรือไม่ ตั้งอยู่ ณ ที่ใด มีขอบเขตอย่างไร และรายงานให้จังหวัด อำเภอ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้วแต่กรณี เพื่อพิจารณาสั่งการตามอำนาจหน้าที่หรือดำเนินการตามที่เห็นสมควร เช่น การร้องทุกข์กล่าวโทษให้ดำเนินคดีกับผู้บุกรุกหรือผู้เข้าไปยึดถือครอบครองที่หรือทางสาธารณประโยชน์ การออกคำสั่งให้รื้อถอนสิ่งกีดขวางออกจากที่หรือทางพิพาท การก่อสร้างถนนในที่หรือทางพิพาทและลงทะเบียนเป็นทางหลวงท้องถิ่น ฯลฯ ซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้วการพิจารณาสั่งการหรือดำเนินการในเรื่องดังกล่าวของจังหวัด อำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะอาศัยข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสิทธิในที่ดินพิพาทตามความเห็นของคณะกรรมการตรวจสอบหรือสอบสวนข้อเท็จจริง

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินขอเรียนว่า ผู้ตรวจการแผ่นดิน (นายสมศักดิ์ สุวรรณสุจริต) ได้พิจารณาข้อเท็จจริงจากเรื่องร้องเรียน ตลอดจนกฎหมาย ระเบียบ และแนวทางปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง แล้วเห็นว่า การดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา ขอบเขตหรือแนวเขตของที่ดิน สภาพปัญหา และสิทธิในที่ดิน ถือเป็นอำนาจหน้าที่ของจังหวัด อำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่จะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ ขั้นตอน และวิธีการที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ และกฎหมายลำดับรอง ได้แก่ ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการสอบสวนเกี่ยวกับการบุกรุกที่หรือทางสาธารณประโยชน์ พ.ศ. ๒๕๓๙ และระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน พ.ศ. ๒๕๕๓ ตลอดจนแนวทางปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้การดำเนินการดังกล่าวยังถือเป็นการพิจารณาทางปกครองซึ่งจะต้องมีหลักเกณฑ์ที่ประกันความเป็นธรรมและมาตรฐานการปฏิบัติราชการที่ไม่ต่ำกว่าที่กำหนดไว้

ในพระราชบัญญัติ...

"ความล่าช้า คือความไม่เป็นธรรม"

ในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ แต่เมื่อพิจารณาข้อเท็จจริงจากเรื่องร้องเรียนที่ผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับไว้พิจารณาในหลายกรณีกลับพบว่า การสอบสวนเกี่ยวกับการบุกรุกที่หรือทางสาธารณประโยชน์ของจังหวัด อำเภอบึงสามพัน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ นั้น ยังมีได้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน และบางกรณีการปฏิบัติยังไม่สอดคล้องกับกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะในเรื่องการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน องค์ประกอบ และส่วนได้เสียของคณะกรรมการสอบสวน การคัดค้านหรือโต้แย้งคณะกรรมการสอบสวน การดำเนินการสอบสวน ข้อเท็จจริง การสอบปากคำพยานบุคคลที่เกี่ยวข้อง การเปิดโอกาสให้คู่กรณีได้รับทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอ และสามารถโต้แย้งหรือแสดงพยานหลักฐานของตนได้ การแจ้งสิทธิอุทธรณ์หรือโต้แย้งแก่คู่กรณี ฯลฯ ซึ่งกระบวนการสอบสวนข้อเท็จจริงที่ปรากฏข้อบกพร่องโดยมิได้ดำเนินการหรือดำเนินการไม่ครบถ้วนในเรื่องดังกล่าวนี้ ย่อมมีปัญหาความชอบด้วยกฎหมาย และอาจเกิดการร้องเรียนหรือการฟ้องคดีขึ้น อันจะส่งผลกระทบต่อการทำงานของหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกิดขึ้นภายหลังจากการสรุปผลการสอบสวนข้อเท็จจริง ตลอดจนก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมแก่ประชาชน

ดังนั้น เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ อำนวยประโยชน์ให้แก่ประชาชนอย่างทัดเทียมกัน และลดภาระที่เกิดขึ้นกับประชาชนโดยไม่จำเป็นหรือเกินสมควรแก่เหตุ รวมทั้งป้องกันมิให้เกิดปัญหาและผลกระทบในลักษณะดังกล่าวข้างต้น ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงมีข้อเสนอแนะให้ กรมการปกครอง และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น แจ้งไปยังจังหวัดทุกจังหวัด ให้กำชับอำเภอบึงสามพัน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถือปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ และแนวทางปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดิน อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน และการสอบสวนการบุกรุกที่หรือทางสาธารณประโยชน์ อย่างเคร่งครัด และเป็นไปในแนวทางเดียวกัน โดยพิจารณาถึงข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานต่าง ๆ อย่างรอบด้าน และคำนึงถึงสิทธิของคู่กรณีทุกฝ่าย ตลอดจนพิจารณาทบทวนหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ และแนวทางปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวให้มีเนื้อหาที่สอดคล้องหรือไม่ต่ำกว่าหลักเกณฑ์ประกันความเป็นธรรมและมาตรฐานการปฏิบัติราชการที่กำหนดไว้ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง ผลการดำเนินการเป็นประการใด โปรดแจ้งสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินทราบด้วย จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ
(นายกมลธรรม วาสนุมา)
รองเลขาธิการ ปฏิบัติการแทน
เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

สำนักบริหารการปกครองท้องถิ่น
เลขรับที่..... ๓๐๕๙
30 เม.ย. 2563
เวลา..... น.
กรมการปกครอง

สำนักสอบสวน ๒

โทร. ๐ ๒๑๔๑ ๙๒๑๑

โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๘๓๖๘

www.ombudsman.go.th